

in ascensione pegre proficiēs hoc est i celū
redit dona hominibz distribuēs nobis sua
bona. et vni dedit quicqz talēta. alij duo. alij
vno vni. vnicuiqz sūm p̄p̄riā virtutez. Sed p
hec quinqz talēta siue dona quicqz corpis sen
sus accipim? dicēte Gre. pene eisdem ver
bis cū subiūgit. Quinqz talētis donū quin
qz sensuū videlicz visus auditus gustus ta
ctus et odorat? exprimit. quos idcirco dñs
nobis ptulit vt lucremur in eis qd nobis p
ficiat meretum. Hec breuiter dicta sint de
mēbro primo scz bono qz distributiōe rē.

Secūdo dicitur de seruo qz negociatōe qz nos
lum? Qui ergo cū his quinqz sensibz tan
qz cum quinqz talētis vtilit negociari volue
rit debet vsum eoz ad tria fidelit ordinare.
Primo debet eos ab omnibus illicitis de
clinare ad bona et deo digna ordinare. et ex
eorum abiectis meliora cogitare. P̄rio di
co debemus sensus nostros ab illicitis deli
tare ne bauriamus ex eis quod intus in a
nima nos occidat. quia sicut dicit Proverbi.
viii. Non secus fenestras posita est. que si
intreate p̄mittit morimur corā deo. Hec suf
ficere vnum sensum ab illicitis custodire. sed
oporet vt omēs per diligētē custodiā ob
seruānt. Dicit enī Gre. Quid p̄dest ciuita
tem vnicuiqz muniri. pateat aut aditus ex v
na pte. De visu dicit Eccle. ix. Virgine non
aspicias rē. quia p̄pter speciem mulieris mul
ti p̄derūt. De auditu Esa. xxxij. Qui ob
turat aures suas ne au diat sanguinem iste
in excelsis bitabit. De olfactu dicit Esaie. iij.
Cui p̄ suauit odore fetoz. De gustu aposto
lus. Nolite inebriari vino rē. De tactu qui
cōmūnis est sensus toti corpi dicit ap̄lus. ij.
Corin. vij. Bonum est mulierem nō tange
re. Scriptura enī ab oībz illicitis p̄cipit ab
stinere. Unde versus. Sunt sensus quinqz
quoz mala sensa relinque. Quare? Quia
isti quinqz sensus ex corrupta natura ad illi
cia inclinari quinqz sanctissimos et fortissi
mos homines p̄strauerūt. Nam visus p̄stra
uit eam. de quo Gen. iij. dicit. Vidēs muli
er lignum qz esset pulchz visui: comedit et de
dit vtro suo. Item visus strauit dauid. qui
cum post multas et fortissimas victorias de
ambularet in solatio domus sue vidit bēsa

bee rē. Scdō sensus scz auditus dēicit adā
de quo dicit Gen. iij. Quia audisti roces vro
ris tue plus qz me maledicta terra in opere
tuo. Similit̄ petrus: qui cum ad vocem vī
ancille territus timuit mortem vitam nega
uit sicut Mat. xvi. et Jobā. xvij. legit ma
nifeste. Tercius sensus. s. olfactus vicit iu
dam. qui cum sensisset odorē vngenti effusi
super caput ihesu indignādo et murmurā
do dixit. Et quid perdidit hęc rē. qui male p̄
ficiens vsqz ad dñi p̄ditōem. venditōnem
desperatōnem. et suū p̄ius occasiōem misera
biliter peruenit. Quartus sensus gustus vicit
infatuauit esau. qui illectus ex rufa lērida
vendidit primogenita sua. de quo dicit Gen.
xxvi. Corit iacob pulmētum: ad quod cum
venisset Esau lassus de agro ait. Da michi
de coctōe tua hac rufa. Cui dixit iacob. Quid
de michi primogenita tua. At ille respondit
En morior quid michi p̄derūt primogenita
Et sequit. Sic accepto lēris edullio come
dit et bibit p̄pendens qz primogenita ven
didisset. Quintus sensus tactus videlicet:
stravit sampsonē p̄ter et salomonē. quozum
alter forissimus in scriptura. alter vero sa
pientissimus memorat. **S**ecundo
bi sensus ab illicitis custodiri et abstracti de
bent ad obiecta deuota et deo digna fidelit
ordinari. vt eadem obiecta p̄ ymaginatioz
ad interiora trāsmisā aīam ad deuotōnem
afficiāt: dirigēdo scz visum ad p̄rimoz mi
serias p̄pter cōpassiōem et ad sanctorz mores
auditum ad p̄dicatōes edificatorias p̄pter
vite emēdatōem. gustum ad refectōnes ne
cessarias p̄pter solam corpis sustētatiōem. ta
ctum ad exercitatiōes duras et asperas p̄pter
dei imitatiōem. ita videlicet vt singuli sensus
tanqz famuli fidelit obsequētes dñe sue aīe
rōnali certatim ad interiora deuotas mate
rias offerāt vt ipa aīma tanqz sapiēs muli
er ad fructuz meritorz se valeat excitare. De
his duobz exercitijs videlicet sensuū ab illiciti
tis abstractiōe et eozūdem ad obiecta bona
ordinatiōe dicit Eccle. vij. Melius est ire ad
domum luctus qz ad domū cōiuij et de eis
dem Serū. Habeat deuotus homo famili
am sensuum suoz sic ordinatā et disciplinatā
vt dicat buic. Vade et vadat. et alio veni et

De quinqz sensibz

Sermo

veniat. **T**ercio ex obiectis sensuum debemus meliora cogitare. ipsa obiecta solite estimando dicentes singulis que sensibus nostris obijciunt. Quid sibi vult istud? Et inueniemus si iuste ea estimabimus quod nihil penitus continent vtilitatis; verbi gratia Si visus viderit pulchra. auditus audiat dulcia et gustus sentiat suavia non illic resideant: sed ex his cogitet boni viatores meliora. scilicet dei pulchritudine. celestis armonie dulcedinem et sic agat de reliquis. Hinc Sermo. Prudens estimator rebus vult per speculum et in omni eo quod cernit sui amatoris resultat memoria aspicit cuncta que condidit et quo condiderit fine: atque ex arra dilectionis quam precontulit sapienter estimat quanta seruauit in corde: nec dubium qui creator sibi meliora reseruauerit quam dederit creature. Vilia sunt ergo presentia licet multa ex eis pulchra et dulcia appareant. sed optima sunt que signant quod patet per Esaiam. qui omnia presentia vocat somnium dicens. Sicut somniat esurientes et comedit: cum autem fuerit exprofectus vacua est anima eius. et sicut somniat sitiens et bibit et postquam exprofectus fuerit lassus adhuc sitit. sic et multitudo omnium gentium que ducuntur per montem syon diligendo temporalia plusquam deum. quod exponens Gregorius dicit. Sepe contingit dormienti inopi ut se per somnium diuites videat: atque eisdem rebus animus extollat letatur se habere quod non habet. sed repente euigilans dolere incipit qui diuitiarum imaginem dormiens tenebat. et tunc gemit sub paupertatis pondere. qui se credidit diuitias possidere. Quod si scripture non credimus tempus preteritum quod viximus ad memoriam reuocamus et inueniemus quod omnia preterita nihil differunt iam a somno. cogitet ergo qui poterit si expediat per breui somno presentis vite eternam vitam perdere: et cum hoc damno penas presentias sustinere. **T**ercio videndum est de sensuum nostrorum tanquam talentorum reddenda ratione. quod intelligit in eo quod dicitur. Post multum vero temporis venit dominus seruatorum illorum et posuit rationem cum eis. Hoc autem tempus est ipsius mortis: in quo cum singulis nobis ponit rationem cum usura exigens quod commisit. Deus enim qui in ascensione peregre proficiscens

ascendit in celum. in morte singulorum reuertitur rationem exigens de talentis. Quomodo autem a nobis rationem exigat: ipse iudex nobis insinuat per Esaiam. xvij. ubi dicit. Bonam in pondere iudicium et iusticiam in mensura. Iudicium autem in pondere ponere est iudicare nos secundum pondus boni et mali quod commisimus coram deo verbi gratia. Peccata nostra in dei iudicio ponderantur. vnde commissa sunt ex ignorantia vel malicia vel infirmitate. vnde ex susceptio vel inratione vel etiam morosa deliberatione. Si sunt bona nostra ponderantur si difficultia autem dua vel leuia si ex deuotione vel leui affectione vnde voluntarii vel coacti obtulerimus ea deo et secundum hoc pondera boni et mali. merita vel demerita. punitionem vel consolationem. donationem vel glorificationem reponderat nobis deus. quia sicut dicitur per ieremiam. xi. Equum pondus voluntas eius. nam de reponeratione malorum dicitur deute. xxv. Pro mensura peccati erit modus plagarum. et in Apocalypsi. xij. Quantum glorificauit se in deliciis fuit: ratum date ei de tormentis. Modus autem remediendi bona erit sine modo dicente apostolo. ij. Corin. iij. Id quod momentaneum est in presentia et leue tribulationis super modum in sublimitate eterne glorie pondus operatur in nobis. Hinc. ij. palipost. x. Ego maius pondus apponam. Similiter iustus iudex ponit contra nos iusticiam in mensura. bona nostra et mala mensurat quod diu ea fecerimus si in legum ea vel usque in finem continuauimus virtutem pleuerantie attingentes: vtrum autem ea horam tertiam sextam nonam vel vnde cum ad lucrandum exierimus. et secundum hanc diuersitatem nostra negociatio a domino iudicatur et secundum hoc bona pro bonis mala pro malis nobis a domino remittuntur. ita sane ut in momento in ictu oculi ad infernum vel purgatorium vel etiam in celum secundum exigentiam negociationis quam fecimus in talentis ictu rapidissimo transferamur. **Q**uarto dicendum est de bonarum negociationum remuneratione quam intelligimus in eo quod dicitur. Euge sue bone re. verum quia in horum talentorum negociatione triplex est difficultas. scilicet resistentia. carentia. continua dei reminiscencia. ideo reus datur nobis triplex premium: illi triplici difficultati correspondens. scilicet dei dilectione. spirituali.

cōsolatōem. eternam gloriā. **P**rio
 dico quia magna est difficultas in refrena-
 tione sensuum: quos in chamo et freno opor-
 tet cōtinuo cohiberi. ideo remunerat nos de-
 us dāns nobis suam dilectiōem ut cum illa
 non amamus auertere omēs sensus ab eis
 deū amare dulciter incipiamus. ipsa em̄ ter-
 rena sp̄ra et cōtempta vrgent nos et quasi
 stimulat ad amādum deū. **A**ia em̄ ad yma-
 ginem dei qui amor est creata: insitum hēt
 naturā amorem. qui cum cōpescit amare se-
 stitula cogitur amare deū. **H**inc Augustin?
 Cum exbauferis cor tuū ab amore mōdi hau-
 nes amorē dei et incipit inbitare caritas de-
 qua nihil mali potest pcedere. **S**cdo mag-
 na est difficultas carere sensibilibus. de quibus
 delectationes plurime hauriunt dicente p-
 pheta ex persona seculariū. **D**electasti me do-
 mine in factura tua etc. **I**deo loco corporaliū
 delectationū exhibet nobis deus sp̄iales cō-
 solatōem. dās seipsum nobis in quo delecta-
 biliter fruemur omnibus his sp̄ialiter que corpo-
 raliter dimisimus ppter deum. ut qui visui
 nostro corporali subtraximus pulchra sonora
 auditui. olfactui suaue olētia. gustui dulcia
 tactui leuia: his in infinitū melioribus in deo
 sp̄ialiter fruemur. quod exp̄sse insinuat
 nobis Aug. di. **Q**uid amo cum te amo do-
 mine deus meus nō sp̄em corporis nec cādo-
 rem lucis amicū oculis. nec dulces melodi-
 as delectabiles auribus. nō florum vngētōz
 aromatiū suaue olētia. non māna et mella q̄
 reficitur gustū. nō mēbra acceptabilia carnis
 complexu. non hec amo cum amo deū meum. et
 amo quādā lucem et quādā vocē et quādam
 odorem et quādam cibum et quēdā amplexū
 interioris hominis mei. vbi fulget aīme mee.
 quod non capit locus. vbi sonat quod non rapit
 tepus. et vbi olet quod non spargit flatus. et
 vbi sapit quod non minuit edacitas. et vbi he-
 ret quod nō diuellit societas. et hoc est quod
 amo cum amo deū meū. **I**tem Bern. **D**e
 est iustis forma speciosissima ad oculū. ar-
 monia delicatissima ad auditū. odor suauis-
 simus ad olfactum. sapor dulcissim⁹ ad gu-
 stum. amplexus delectabilissimus ad tactū
 Cum igitur aīma habeat quinque sensus sp̄ia-
 les sicut corpus quinque sensus corporales. que

renuit ppter deū in corporalibus delectari mē-
 retur utiqz in sp̄ialibus cōsolari. **T**ercio quia
 magna est difficultas in cōtinua dei remini-
 scētia ppter difficultatē quā sustinemus ex
 sensuū cohibitiōe. ideo remunerat nos deus
 p̄ eternam gloriā. et hoc est quod p̄mit-
 titur nobis. **1. Re. ij.** Qui glificat me glifica-
 bo et ego eos. ac si di. **Q**ui glificat me bñdo
 me semp̄ oculis: et hospitates me in cordi-
 bus suis per cōtinuā rememoratiōem: glifi-
 cabo et ego eos deificās eos per eternā glifi-
 catiōem. **Q**uarto et vltimo dicendū
 est de male rōnis dānatōne que intelligit
 eo quod dicit. **S**erue male et piger. vsqz et ser-
 uum in unilē eq̄cite in tenebras exteriores. i.
 in penas eternas. **Q**ui em̄ volens cadit in
 tenebras interiores culpabilis conscientie:
 merito mittit in tenebras exteriores: dāna-
 tionis eterne. **P**ena autē eterna dicitur triplici-
 generalis. **P**rimo ppter oīm penarū cōiūcti-
 onem. **H**inc. **1. Re. ix. dicitur.** Quia derelique-
 runt dñm deum suū idcirco induxit sup̄ eos
 dñs omne malum. qui autē dicit omne nihil ex-
 cipit. **U**nde cum ps̄ multas penas nume-
 rasset di. **I**gnis grādo etc. adiecit. hec omnia
 ps̄ calicis eoz. **H**inc **Eze. xvi.** Ecce ego con-
 gregabo sup̄ te amatores tuos cum vniuer-
 sis quos oderas etc. **S**cdo pena damnatorū
 generalis dicitur quia totū hōiem intus et extra
 in corpe et in aīma et in omnibus sensibus mē-
 bris et corpis p̄tibz cruciabit. quod flēs pre-
 dixit dñs **Luce. xix. di.** Quia veniet dies in
 te vsqz et coangustabitur etc. **T**ercio pena dā-
 natorū generalis dicitur quia oīa peccata cōmissa
 semp̄ ardebūt. nec vnum ex omnibus quā-
 tumlibet mīnum vnqz poterit cōsummari:
 dicēte dño **Mat. v.** Amē dico vobis nō tce-
 det inde donec reddat nouissimū quadran-
 tem. vccās quadratē nouissimum minimū
 peccatum. **H**inc **Gre.** Qui de magnis ma-
 lis debitores sunt supplicij traditi etiā no-
 vissimum quadratē soluūt. **I**llis em̄ mī-
 nima p̄cūtur qui maiora mala districte de-
 fleuerunt. quos autē magna p̄munt etiā ma-
 la mīma in gehenna pariter affligūt. **I**gitur
 quia cōfessor iste talēta sibi cōmissa a dō ad-
 lucrum posuit ideo meruit in eccia t̄li subli-
 mari. cuius meritis et p̄tibz interueniētibz

celestium bonorum consortes fieri mereamur.
 XV Sermo de sancta agnete virgine.

Respondi vos
 vni viro virginē castam ex-
 bibere xpo. ij. Corin. xi. Dic
 Bern. **T**ria sūt que
 m̄rimoniū carnale cōstituūt: que etiā spūa
 liter intellecta m̄rimoniū perficiunt spūa
 le. Sunt autē ista tria scz desponsatio. subar-
 ratio. cōsummatio. Per primum. s. despon-
 sationem cōsensus nubentiū comparatur. p
 scdm. s. subarrationem ratificat. per terciū vi-
 delicet corp̄m cōiūctōnem m̄rimoniū cō-
 summata. Est tamē dīa inter hęc duo m̄ri-
 monia. quia in carnali m̄rimōio corpora
 in m̄rimonio vero spūali corda transferū-
 tur. In verbis ergo ppositis p̄dicta tria ma-
 trimoniū cōstituētia intelligunt. Nam i eo
 q̄ apostolus dicit. Respondi: tāgit despon-
 sationem quā ip̄e verbis et doctrinis inter a-
 nimas fideliter comparauit. In eo autem
 q̄ dicit virginē castā: tāgit subarrationem. nā
 virginitas arra est dicēte Bern. Ad vnū
 quisqz a deo singl̄ accepit hoc illi arra est:
 In eo autē q̄ subiūgit exhibere xpo tāgit ma-
 trimoniū cōiūctōnem. In his tribz gloriatur
 beata agnes m̄rimoniū inter se et deum va-
 citer cōsummatur. Nā de primo. s. de d̄spō-
 satione dixit iuueni qui eā adamauit et eam
 sibi desponsari desiderauit. Ip̄i sum despon-
 sata cui āgeli seruiūt. De scdo. s. subarra-
 tione itez gloriat̄ subiūgēs. Anulo suo sub-
 arrauit me dñs meus ih̄sus xps et tāqz spō-
 sam decorauit me corona. De terciō pergit
 itez gloriari di. Jam amplexibz xp̄i castis a-
 stricta sum et corpori eius sociata. ip̄i iuncta
 sum in celis quem in terris posita tota duo-
 tione quesui: et hęc d̄ m̄rimonio beate agne-
 ris que iam sponso suo deo in celis eternalē
 copulata est breuiter facta sufficiat. Nūc sti-
 lum ad mox nostrorū edificationem cōuertē-
 tes et discētes quō et nos possimus sed? nu-
 p̄riatum cum deo inire et cōtrahere vt et nos
 sibi matrimonialē copulati in eternū in cel-
 cum ip̄o viuere valeamus. **R**eprop-
 ter quod sciēdum q̄ aīma ad ymaginē dei
 facta in sui creatōne in libertatē quandam

posita est in qua libertate ad bonū et ad ma-
 lum se poterit inclinare. h̄ns nichilominus
 rectorē liberum eius arbitriū videlicet gub̄er-
 nātem se et regētem. et sic inest ei inter vitam
 et mortem. inter lucē et tenebras. inter bonū
 et malum cognitio iudicij et optō eligendi:
 que voluerit. ita vt hac libertate facta potēs
 sit bonum facere siue malum. Erāte itaqz a-
 nima in hac libertate nō declinās amorem
 suū in hoc vel in illud per cōsensum. tūc de-
 et om̄is creatura certatim desiderat sibi ani-
 mam desponsare. om̄i bō acclamātibz. o s̄
 trāseat ad nos. Nec mirz. ip̄a em̄ est domina
 mōdi et nobilior om̄i creatura. et ideo omnia
 que sunt p̄cātur eam mādātqz ei per sensus
 corp̄is tāqz per nūcios vt sibi cōsentiat. et p
 cōsequēs alijs renūciat. hoc faciunt diuitie.
 hoc deliciae. hoc honores. hoc dignitates. hoc
 potestates. hoc singula et vniuersa apud ani-
 mam temptare nō cessant et singula istorū
 pmittūt ei sufficientiā licet soluere neqant
 quod pmittūt. Inter que om̄ia deus etiā
 ad eam nūcios suos mittit. mādans ei per
 ih̄re. p̄lx̄tā. Reuertere ad me et ego con-
 uertar ad te. et Cāi. ij. Quidē mibi faciē tu-
 am soror mea sponsa. hoc est: inclina ad me
 cōsensum tuū. Hęc dei et om̄i creaturarū
 desiderabilē acclamatiōem amirās paulus
 dixit. ij. Corin. iij. Spectaculū facti sumus
 mōdo: angelis et homibz. quod exponēs ber-
 dicit. Q̄ si ita est vt oculi oīum sint in nos:
 nostri quo abierūt aut quare ip̄i soli recesse-
 runt a nobis a dextris et a sinistris tāto stu-
 dio circūspecti soli nos dissimulamus. sp̄i-
 cere vitā nrām. Dicūt em̄ singuli si ad nos
 p̄trāseat licet in tēdōe dissimili. nam deus
 nos desiderat vt nobis p̄ficiat. mundus vt
 decipiat. dyabolus vt interficiat. Nam d̄
 malis angelis et homibz dicit ps. Ne expe-
 ctauerūt peccatores vt perderent me. et bo-
 nis autem idē ip̄e dicit. Ne expectant iusti
 donec retri. mibi. His itaqz acclamatiōibz
 dei et om̄i creaturarū in lōgū cōtinuatis. hęc
 maxima hōim multitudo plus credēs sen-
 suum vanitati vt p̄te p̄ntibz q̄z fidei verita-
 ti. de absentibz et futuris abit et consentit in
 creaturas renūciās creatori. dicitqz illd̄ Ex-
 odi. iij. Sponsus sanguinum michi es. et